

Protokół
z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
w Rytwianach

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytwianach jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji pomocy społecznej w zakresie ustalonym ustawą o pomocy społecznej i innymi przepisami z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje 15 sołectw, w których zamieszkuje 6 410 osób. Wójtem Gminy jest Pan Grzegorz Forkasiewicz.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytwianach został powołany Uchwałą Nr XI/40/90 Gminnej Rady Narodowej w Rytwianach z dnia 28 lutego 1990 roku w sprawie powołania jednostki budżetowej – Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach.

Ośrodek posiada własny REGON 292695814 i NIP 866-16-01-485.

Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach jest Pani Ewa Majsak.

Ośrodek działa w oparciu o:

- 1) Statut Ośrodka uchwalony Uchwałą Nr V/25/2011 Rady Gminy Rytwiany z dnia 27 stycznia 2011 r w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Rytwianach. Zmiany do Statutu wprowadzono Uchwałą Nr LIII/266/2014 Rady Gminy Rytwiany z dnia 28 sierpnia 2014 r – dodano zadania m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o przemoc w rodzinie, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i o systemie ubezpieczeń społecznych.
- 2) Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach wprowadzony Zarządzeniem Nr 3/2015 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach z dnia 2 stycznia 2015 roku.
- 3) Uchwałą Nr XLVII/245/2006 Rady Gminy Rytwiany z dnia 3 października 2006 roku w sprawie szczegółowych zasad zwrotu przez świadczeniobiorcę wydatków za świadczone usługi opiekuńcze.
- 4) Uchwałą Nr XLVII/244/2014 Rady Gminy Rytwiany z dnia 24 stycznia 2014 roku w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

- 5) Uchwałę Nr XLVII/243/2014 Rady Gminy Rytwiany z dnia 24 stycznia 2014 roku w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.
- 6) Uchwałę Nr XLVII/243/2014 Rady Gminy Rytwiany z dnia 24 stycznia 2014 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020.
- 7) Uchwałę Nr XXXIX/201/2009 Rady Gminy Rytwiany z dnia 27 listopada 2009 roku w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rytwiany na lata 2009 -2015.
- 8) Zarządzenie Nr 9/2004 Wójta Gminy Rytwiany z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie upoważnienia Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.
- 9) Upoważnienie Wójta Gminy nr OR.1-0113/13/09 z dnia 24.09.2009 roku dla Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytwianach do załatwiania spraw i wydawania decyzji w imieniu Wójta Gminy Rytwiany dotyczących potwierdzania prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

1. Magdalena Pracoń - koordynator kontroli - starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 39/2016 z dnia 26 stycznia 2016 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską;
2. Renata Gwóźdź - starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 38/2016 z dnia 26 stycznia 2016 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską;

3. Barbara Nowak - Kierownik w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 40/2016 z dnia 26 stycznia 2016 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską .

Kontrola została wpisana do *Książki kontroli Urzędu Gminy w Rytwianach pod pozycją nr 8.*

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 28, 29 stycznia i 1 lutego 2016 roku.

IV. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t. j. Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r., Nr 61, poz. 543 ze zm.).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli była:

1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadry.
2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz realizacja zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytwianach mieści się w budynku Urzędu Gminy w Rytwianach, przy ulicy Staszowskiej 15, tel. 15 86 474 59. W wyniku przeprowadzonej wizytacji ustalono, że jednostka zajmuje 6 pomieszczeń, usytuowanych na pierwszej i drugiej kondygnacji. Pokoje wyposażone są w sprzęt umożliwiający wykonywanie pracy biurowej. Warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność, ponieważ – pomimo tego, że 3 pracowników

socjalnych zajmuje jedno pomieszczenie – Ośrodek posiada pokój, który wykorzystywany jest do rozmów indywidualnych z klientami.

Głównymi problemami występującymi w środowisku, wymagającymi interwencji OPS jest długotrwała choroba, ubóstwo i bezrobocie.

Wyplata świadczeń z pomocy społecznej realizowana jest przelewem na indywidualne konta bankowe klientów lub w Kasie Banku Spółdzielczego w Staszowie O/Rytwiany.

Ad 1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadry.

W dniach kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rytwianach w obszarze pomocy społecznej zatrudnionych na umowę o pracę było 6 pracowników: kierownik, 3 pracowników socjalnych (w tym 1 na urlopie macierzyńskim, a na zastępstwo zatrudniona inna osoba), opiekunka specjalistyczna i opiekunka domowa (Zał. Nr 1 Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż Kierownik posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni zatrudnieni w kontrolowanej jednostce legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach pracy. Pracownicy socjalni posiadają legitymacje służbowe wydane według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Do obowiązków pracowników socjalnych należy: przyjmowanie zgłoszeń klientów o udzielenie pomocy społecznej, rozpoznanie i diagnoza potrzeb socjalnych mieszkańców, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i kompletowanie niezbędnej dokumentacji do przyznawania świadczeń, wnioskowanie o udzielenie pomocy, prowadzenie akt osobowych klientów.

W trakcie przeprowadzonej kontroli w celu zbadania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych wykorzystano następujący miernik:

- miernik: liczba mieszkańców gminy

liczba zatrudnionych pracowników socjalnych w OPS = $6\ 410/3 = 2\ 137$

Z powyższego wynika, iż stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest niezgodny z art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U z 2015 r. poz. 163 ze zm.), na jednego pracownika socjalnego przypada 2 137 mieszkańców, a winno być nie więcej niż 2 000 mieszkańców.

Ad 2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

Zasiłki stałe

Z informacji przekazanych przez Kierownika OPS (Załącznik Nr 2 – Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS) wynika, że w roku 2015 pomoc w formie zasiłku stałego przyznano dla 18 osób. Za 14 osób Ośrodek odprowadzał składkę zdrowotną. W roku 2016 do dnia kontroli zasiłki stałe przyznano dla 12 osób.

Kontroli poddano losowo wybrane akta, na podstawie których wydano decyzje nr:

OPS.8210.000466.2014 i zmiana wysokości świadczenia OPS.8210.000712.2015;
OPS.8210.000240.2015 oraz zmiana wysokości świadczenia OPS.8210.000706.2015;
OPS.8210.000709.2015; OPS.8210.000713.2015; OPS.8210.000110.2015;
OPS.8210.000715.2015; OPS.8210.000816.2015; OPS.8210.000705.2015;
OPS.8210.000714.2015; OPS.8210.000711.2015; OPS.8210.000708.2015.

Dokumentacja prowadzona jest w teczkach osobowych opatrzonych imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Skontrolowane akta zawierają dokumenty potwierdzające opisaną w wywiadach sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną i materialną klienta oraz osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Dokumenty potwierdzane są „za zgodność z oryginałem”.

W podstawie prawnej sprawdzonych decyzji administracyjnych odnotowano aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Widniało w niej również upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej. Przytoczono także kodeks postępowania administracyjnego, ale bez daty wydania i publikatora.

W skontrolowanych decyzjach zespół inspektorów odnotował, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed ich uprawomocnieniem się, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności przywołując w podstawie prawnej art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego – natomiast nie poinformowano o tym fakcie klienta w sentencji ani w uzasadnieniu.

W uzasadnieniu informowano klientów o objęciu na czas trwania wypłaty zasiłku stałego ubezpieczeniem zdrowotnym.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenił sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy oraz sporządzanie wywiadów środowiskowych.

W październiku 2015 roku wszystkie zasiłki przeliczone zostały zgodnie z nowymi kryteriami dochodowymi wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Przed wydaniem klientom zmieniających decyzji administracyjnych przeprowadzono rodzinne wywiady środowiskowe.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

W decyzjach informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Ośrodek opłacał składki ubezpieczeniowe zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Decyzje o przyznaniu pomocy klienti odbierali osobiście potwierdzając ten fakt datą i własnoręcznym podpisem.

W stosunku do zasadności przyznanych świadczeń nie wniesiono zastrzeżeń.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Kierownika Ośrodka, w roku 2015 pomocą okresową objęto 75 osób. Głównym powodem przyznania tej formy wsparcia było bezrobocie – 62 osoby oraz długotrwała lub ciężka choroba – 19 osób. W 2016 r. do czasu kontroli wypłacono 28 świadczeń. Wysokość wypłacanych zasiłków jest zgodna z art. 38 ustawy o pomocy społecznej.

Kontroli poddano dokumentację wszystkich osób objętych pomocą na mocy decyzji:

OPS.8211.000547.2015;	OPS.8211.000649.2015;	OPS.8211.000700.2015;
OPS.8211.000784.2015;	OPS.8211.000064.2016;	OPS.8211.000196.2015;
OPS.8211.000733.2015;	OPS.8211.000060.2016;	OPS.8211.000093.2016;
OPS.8211.000788.2015;		

Ze skontrolowanych akt wynika, że na każdy wniosek o pomoc pracownicy socjalni sporządzali wywiad lub jego aktualizację (każdy wniosek opatrzony datą wpływu). W aktach znajdują się m.in.: aktualne dochody, odcinki emerytur i rent, zaświadczenia z powiatowych urzędów pracy, zaświadczenia o powierzchni gospodarstwa rolnego.

Natomiast w części wywiadów środowiskowych odnotowano, że pracownicy używają korektora, zamiast skreślić i zaparafować zmiany.

W podstawie prawnej skontrolowanych decyzji administracyjnych widniał aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a także upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej. Przytoczono również kodeks postępowania administracyjnego, ale bez daty wydania i publikatora.

W skontrolowanych decyzjach zespół inspektorów odnotował, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed ich uprawomocnieniem się, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności przywołując w podstawie prawnej art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego – natomiast nie poinformowano o tym fakcie klienta w sentencji ani w uzasadnieniu.

W pouczeniu informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenił sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy oraz sporządzanie wywiadów środowiskowych.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Z informacji uzyskanych od Kierownika OPS oraz ze sprawozdania z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za 2015 roku wynika, iż w badanym okresie pomocy w formie posiłku w ramach Programu udzielono ogółem 137 osobom, w tym dla 40 dzieci oraz 103 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. W okresie tym udzielono dla 77 rodzin zasiłków celowych. Ogólny koszt Programu wyniósł 118 378 zł, z czego dotacja stanowiła 88 335 zł. W 2016 r. do dnia kontroli dożywiano 84 dzieci, a 10 rodzinom przyznano zasiłki celowe.

Dożywianie prowadzone jest w niżej wymienionych placówkach oświatowych na terenie Gminy Rytwiany

Lp.	Typ placówki	Liczba dożywianych dzieci	Rodzaj posiłku	Cena za posiłek
1.	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Rytwianach	76	pełny obiad jedno danie gorące	2,50 zł 2,00 zł
2.	Zespół Placówek Oświatowych w Sichowie Dużym (przedszkole i szkoła podstawowa)	29	pełny obiad	3,00 zł 3,50 zł
3.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Strzegomku	26	jedno danie gorące	3,80 zł
4.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sichowie Dużym	1	pełny obiad	4,50 zł

Dodatkowo w 2015 roku Ośrodek sfinansował koszt wyżywienia 23 uczniów uczęszczających do szkół poza terenem Gminy Rytwiany. W kontrolowanym okresie na wniosek dyrektora szkoły Ośrodek finansował dożywianie 22 uczniów.

Pozytywnym jest fakt, iż w szkołach na terenie Gminy Rytwiany dzieci otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z ideą programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie posiłku*, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o numerach: OPS.8223.000910.2015; OPS.8223.000981.2015; OPS.8223.000966.2015; OPS.8223.000625.2015; OPS.8223.000994.2015; OPS.8223.000983.2015; OPS.8223.000959.2015; OPS.8223.000946.2015;

oraz losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie zasiłków celowych* w ramach realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, na podstawie których wydano decyzje administracyjne nr:

OPS.8212.000241.2015; OPS.8212.000530.2015; OPS.8212.000877.2015;
 OPS.8212.000997.2015; OPS.8212.000071.2016; OPS.8212.000909.2015;
 OPS.8212.000650.2015; OPS.8212.000548.2015; OPS.8212.000979.2015;
 OPS.8212.000071.2015; OPS.8212.000419.2015; OPS.8212.000225.2015;
 OPS.8212.000944.2015;

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajduje się kompletna dokumentacja określająca sytuację materialno-bytową osób i rodzin ubiegających się o pomoc. Pomoc w ramach Programu przyznawana była w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego (bez publikatora i daty wydania aktu prawnego), rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz odpowiednie Uchwały Rady Gminy Rytwiany w sprawie dożywiania. W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywoływano także upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych.

W sentencji decyzji wpisywano za jaki okres przyznano pomoc, kto jest realizatorem, cenę jednostkową za posiłek.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenił sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy.

Natomiast w części wywiadów środowiskowych odnotowano, że pracownicy używają korektora, zamiast skreślić i zaparafować zmiany.

W uzasadnieniu decyzji informowano, iż pomoc przyznana jest w związku z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. Zdaniem kontrolujących uchwałę należało przywołać również w podstawie prawnej.

Decyzjom wydanym w ramach Programu na posiłki, których realizacja przypadła przed uprawomocnieniem się decyzji nadawano rygor natychmiastowej wykonalności w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w uzasadnieniu i sentencji nie informowano o tym fakcie klienta.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody i formy opieki nad osobami samotnymi, starszymi

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytwianach w okresie objętym kontrolą realizował usługi opiekuńcze, które w myśl art. 50 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej są usługami, obejmującymi pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Uchwałą Nr XLVII/245/2006 Rady Gminy Rytwiany z dnia 3 października 2006 określono szczegółowe zasady zwrotu przez świadczeniobiorcę wydatków za świadczone usługi.

W 2015 r. usługi wykonywane były u 1 osoby przez 1 opiekunkę zatrudnioną w Ośrodku Pomocy Społecznej, która posiada wykształcenie w zakresie pracy socjalnej. W bieżącym roku opiekunka świadczy usługi u 3 rodzin. Koszt za 1 godzinę usług w 2016 r. ustalono na 19,15 zł.

Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w formie zaspokojenia niezbędnych i codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej oraz w miarę możliwości zapewnienia kontaktu z otoczeniem: osobom samotnym oraz w miarę możliwości osobom i rodzinom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Usługi przyznawane są na podstawie: wniosku złożonego przez osoby zainteresowane, wywiadu środowiskowego wraz z niezbędną dokumentacją, zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego iż osoba ubiegająca się o przyznanie usług opiekuńczych wymaga pomocy innych osób, oświadczenia wnioskodawcy o wyrażeniu zgody na objęcie pomocą w formie usług opiekuńczych. Osoby korzystające z usług opiekuńczych ponosiły odpłatność w zależności od posiadanego dochodu.

W decyzji administracyjnej wydawanej przez Kierownika OPS określono okres i ilość godzin usług, pełny koszt 1 godziny, wysokość odpłatności lub zwolnienie z odpłatności oraz kto będzie wykonywał usługi.

Sprawdzono akta o numerach decyzji:

OPS.8225.000117.2015; OPS.8225.000001.2016; OPS.8225.000008.2016;
OPS.8225.000007.2016.

W aktach klientów znajdują się m.in. wywiad lub jego aktualizacja, odcinki rent i emerytur, oświadczenia o sytuacji dochodowej, decyzje ZUS, zaświadczenia lekarskie oraz karty pracy opiekunki. Ponadto opiekunka prowadzi dzienniki pracy.

W podstawie prawnej wydanych decyzji administracyjnych widnieje aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, ponadto przywołano Uchwałę Rady Gminy w Rytwianach w sprawie usług opiekuńczych i upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych. Natomiast brak rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a przy kodeksie postępowania administracyjnego nie wpisano daty wydania i publikatora.

W podstawie prawnej odnotowano art. 108 k.p.a. w tych decyzjach, w których usługi były świadczone przed ich uprawomocnieniem się. Informacji o tym, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności nie zamieszczono w sentencji i uzasadnieniu.

Do zasadności udzielanej pomocy nie wnosi się uwag.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie związane ze świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Usługi specjalistyczne świadczy opiekunka specjalistyczna posiadająca wykształcenie pracownika socjalnego, zatrudniona przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2015, jak i w 2016 do dnia kontroli usługi świadczone są u 4 rodzin. Koszt za 1 godzinę usług w 2016 r. wyniósł 20,93 zł.

Sprawdzono akta o numerach decyzji:

OPS.8225.000262.2015; OPS.8225.000004.2016; OPS.8225.000011.2016;
OPS.8225.000006.2016; OPS.8225.000010.2016.

W aktach klientów znajdują się m. in.: wywiad lub jego aktualizacja, zaświadczenia od lekarza psychiatry, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, karty informacyjne leczenia szpitalnego, oświadczenia o sytuacji dochodowej. Ponadto opiekunka prowadzi dzienniki pracy osobno dla każdego podopiecznego.

W podstawie prawnej skontrolowanych decyzji administracyjnych widnieje aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, przytoczono rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych i upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika Ośrodka. Brak daty wydania i publikatora k.p.a.

W decyzjach administracyjnych określono okres i ilość godzin usług, zakres usług, pełny koszt jednej godziny usług, kto będzie wykonywał usługi oraz poinformowano o odstąpieniu od pobierania odpłatności.

Osoby wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy usługowej i opiekuńczej w miejscu zamieszkania, Ośrodek skierował do domu pomocy społecznej. W roku 2015 do dnia kontroli Ośrodek skierował do domów pomocy społecznej 4 osoby i łącznie opłacał za pobyt 18 mieszkańców. Koszt tej pomocy wyniósł 377 756 zł.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i zasiłków celowych specjalnych

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej OPS w Rytwianach przyznaje zasiłki celowe, celem zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zgodnie z art. 41 ust. 1 cytowanej ustawy Ośrodek udziela również w szczególności

uzasadnionych przypadkach specjalnych zasiłków celowych osobie lub rodzinie w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, które nie podlegają zwrotowi.

Kontrolowana jednostka w roku 2015, jak wynika z informacji udzielonych przez Kierownika (Zał. Nr 2 - Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS) udzieliła 74 osobom zasiłków celowych oraz 51 osobom specjalnych zasiłków celowych. W roku 2016 do dnia kontroli przyznano 17 osobom zasiłki celowe oraz 11 osobom specjalne zasiłki celowe.

Zasiłki celowe przyznawane były w szczególności na zakup artykułów żywnościowych, odzieży, przyborów szkolnych i na leczenie. Specjalne zasiłki celowe najczęściej przyznawano na zakup leków, pokrycie kosztów leczenia, zakup odzieży czy podręczników szkolnych.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta:

Zasiłki celowe – OPS.8212.000203.2015; OPS.8212.000531.2015; OPS.8212.000707.2015;
OPS.8212.000878.2015; OPS.8212.000710.2015; OPS.8212.523.2015;
OPS.8212.000150.2015; OPS.8212.000072.2016; OPS.8212.000908.2015;
OPS.8212.000656.2015; OPS.8212.000065.2016;
Zasiłki celowe specjalne – OPS.8212.000297.2015; OPS.8212.000634.2015;
OPS.8212.000288.2015; OPS.8212.000433.2015; OPS.8212.000483.2015;
OPS.8212.000019.2016; OPS.8212.000749.2015; OPS.8212.000956.2015;
OPS.8212.000587.2015;

W skontrolowanych aktach znajdowały się wymagane dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osoby lub rodziny. Strony informowane były o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Kielcach w ustawowo przyjętym terminie.

Pomoc przyznawana była w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego (bez daty wydania i publikatora), rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej.

Decyzjom, których realizacja odbywała się przed terminem ich uprawomocnienia, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w sentencji nie informując klienta o tym fakcie, a w uzasadnieniu, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody pracy socjalnej wykorzystywane w ośrodku pomocy społecznej

Praca socjalna (art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W kontrolowanej jednostce praca socjalna podejmowana jest podczas bezpośredniego kontaktu pracowników socjalnych z podopiecznymi, zarówno w środowisku domowym, jak i siedzibie Ośrodka. Praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych polega m. in. na: pomocy w zakresie kompletowania lub uzupełniania dokumentów do różnych instytucji, zakładów pracy; monitorowaniu płacenia rachunków za energię elektryczną, kanalizację, wodę; typowaniu osób do prac społecznie użytecznych; pomocy w gromadzeniu dokumentów niezbędnych do uzyskania świadczeń emerytalnych i rentowych oraz pomocy w poszukiwaniu świadków do ustalania w/w świadczeń.

W rozwiązywaniu trudnych problemów swoich podopiecznych kontrolowana jednostka współpracuje przede wszystkim z: Urzędem Gminy, Powiatowym Urzędem Pracy, Policją, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, kuratorami, sądem, stowarzyszeniami, apteką, ZOL-ami.

W roku 2015 pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną ze 162 rodzinami.

Ważnym instrumentem pracy socjalnej z osobami ubiegającymi się o pomoc są kontrakty socjalne, które mają na celu zobowiązanie zainteresowanego do podejmowania z pracownikiem wspólnych działań zmierzających do przezwyciężenia jego trudnej sytuacji życiowej. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Rytwianach w 2015 roku pracownicy socjalni zawarli tylko 5 kontraktów socjalnych z POKL.

Monitoring wdrażania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytwianach realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednostka nie posiada opracowanego gminnego programu wspierania rodziny. W kontrolowanej jednostce zatrudniony jest asystent rodziny – od stycznia br. na umowę o pracę na czas nieokreślony, który w 2015 r. współpracował z 4 rodzinami, a obecnie – z 3 rodzinami.

Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

W trakcie przeprowadzonej kontroli kompleksowej w OPS w Rytwianach stwierdzono, iż pomoc w formie zasiłku stałego, okresowego, posiłku i zasiłku celowego z programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego, a także usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznano celowo i zasadnie. W aktach znajdują się wszelkie dokumenty konieczne do ustalenia sytuacji materialnej, zdrowotnej i rodzinnej wnioskodawców m. in.: zaświadczenia z PUP, zakładów pracy o wysokości dochodów, odcinki rent i emerytur, oświadczenia klientów, karty leczenia szpitalnego, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

W toku kontroli ustalono, iż Kierownik kontrolowanej jednostki posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni, zatrudnieni w kontrolowanej jednostce, legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest niezgodny z art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, ale na jednego pracownika socjalnego przypada 2 137 mieszkańców.

Dokumenty organizacyjne Ośrodka Pomocy Społecznej tj. Statut i Regulamin są aktualny.

Warunki lokalowe Ośrodka dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność.

W podstawie prawnej sprawdzonych decyzji administracyjnych dotyczących wszystkich form pomocy odnotowano aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (z wyjątkiem usług opiekuńczych, gdzie brak rozporządzenia). Widniało w niej również upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej. Przytoczono także kodeks postępowania administracyjnego, ale bez daty wydania i publikatora. Ponadto w decyzjach przyznających świadczenia z programu dożywiania oraz przyznających usługi opiekuńcze i usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi podawano odpowiednie uchwały Rady Gminy w Rytwianach oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

W skontrolowanych decyzjach zespół inspektorów odnotował, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed ich uprawomocnieniem się, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności przywołując w podstawie prawnej art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego – natomiast nie poinformowano o tym fakcie klienta w sentencji ani w uzasadnieniu.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

W uzasadnieniu decyzji z dożywiania informowano, iż pomoc przyznana jest w związku z Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. Zdaniem kontrolujących uchwałę należało przywołać również w podstawie prawnej.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenił sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy.

Natomiast w części skontrolowanych wywiadów środowiskowych odnotowano, że pracownicy używają korektora, zamiast skreślić i zaparafować zmiany.

Pozytywnym jest fakt, iż w szkołach na terenie Gminy Rytwiany dzieci otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z ideą Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Za pozytywne należy uznać zatrudnienie w OPS asystenta rodziny na umowę o pracę.

Natomiast w kontrolowanej jednostce kontrakt socjalny nie jest wykorzystywany jako instrument pracy socjalnej.

VI. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

- sprawdzoną dokumentację oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez Kierownika kontrolowanej jednostki.

Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Kierownikiem placówki.

VII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu

kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. Nr 61, poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Załączniki do protokołu:

1. Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze.
2. Tabela sporządzona przez Kierownika OPS pt. „Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS”.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Magdalena Pracoń
2. Renata Gwóźdź
3. Barbara Nowak

Ze strony kontrolowanej:

GMINNY OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ
28-236 RYTWIANY
woj. świętokrzyskie

Kielce, dnia 19 lutego 2016 r.

Data i podpis

ŚWIĘTOKRZYSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI
w KIELCACH
Wydział Polityki Społecznej
25-516 Kielce, ul. Al. IX Wieków Kielc 3

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Ewa Majzak